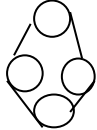

**UNITING CHURCH IN AUSTRALIA: LOTU COKOVATATI KO E OSITERELIA
KONIFEREDI NI VITI: VAVAKOSO LOTU RARABA ...**

Epereli 15, 18: Na Tucake Tale mai na Mate nei Jisu 3 [Easter 3]: Nodai naki meda veikilai dina sara [bonding-gathering and knowing each other-Base 1], me vakatorocaketaki ka vakavoui na noda bula vakayalo. Affirmation-sharing our spiritual journeys-Base 2] kei na noda cakacakatata se vakadewataka na veika eda sa rawata [caring/sharing-Base 3]. Sa vaka na qito na Baseball ka va na kena i cegu-cegu; e tolu na naki ni noda veitokani. Ni rawa kece eda sa rawata e dua na kai ka eda sa yacova nai naki ni qito se veitokani [Home Base].

NODA VEIKILAI

Me vakayacori e dua na porokaramu ka rawa ni vukea na noda veikilai vinaka.

Eda soqoni, lululu, veitalanoa ka veiwasei talanoa. Tekivu na soqo ena gunu ti se qai vakayacori ni oti na vuli. Me dau garauni na vakayagataki ni sevusevu me kua ni vakadaroya na mai lotu ena Siga Tabu kei na nomu cakacaka

NODA BULA VAKAYALO

1. Ena macawa oqo Epereli 15, 2018 eda goleva kina na:

A. Ai Vakamacala me baleta na nodra Cakacaka nai Apositolo: E wase vakarua nai naki ni vola oqo: 1. Na Nodra Cakacaka Nai Apositolo sai koya edua nai tukutuku ni Veigauna [History]. Ea vola taumada ko Luke na nona Kosipeli ka qai mai tomani na nonai vola ena kena oqo. Ko Luke e sega ni dua vei ira na Iperiu se Jiu, ia e kai Anitioki mai Siria, ko ya na vanua vaKirisi. Sa macala ni a vola ko Luke e dua nai vola enai VTV ka wasei vakarua, ko ya na nona Kosipeli kei na Cakacaka. Ko Luke e dua na Vuniwai [Kolosa 4:14], ka i tokani nei Paula. Nai vola oqo sa vakatokai na nodratou Cakacaka nai Apositolo, ia ni da wilika vinaka sa rairai dodonu me vakatokai me 'Na Cakacaka ni Yalo Tabu.' Na Kosipeli nei Luke me vakataki Maciu sa volai kina nai tukutuku ni kawa i Jisu: ea vakatekivu mai vei Atama ka yaco sara yani ki vei Jisu. [Ia, ko Maciu ea tekivu ga mai vei Eparaama ka yaco yani kivei Jisu], ko ya ena a Nona sucu, veiqaravi, mate ka tucake tale mai na mate. Sa macala ni a volavola vei 'Ciofilo' e rawa ni dua na turaga rogo, se ko ira era sa 'lomana na Kalou.' [Nai balebale ni 'ciofilo ena vosa vaKirisi 'theo -God-Kalou, philo -love-lomana]. Ko ira na kovana ea tukuni ira ko Luke, ea vakayagataki kina na vosa 'turaga sa vinaka sara [excellency: 23: 26], me vakataki Vilikesa, ka okati kina ko Ciofilo, era dokai ka vakacerecerei. E veitaravi ga na kena volai na Kosipeli nei Luke ena 63-68, kei na Cakacaka 70 AD/ACE. Ea tovolea ko Luke me talanoataka vakadodonu na veika kece ea vakasoqona vata, [Luke 1:1-2]. 2. Na Nodra Cakacaka Nai Apositolo, kei na kena vakaibalebale ena noda bula [Existential Level]. Sa tomani na Cakacaka ena veitalai me ratou lako yani nai apositolo ka tukuna nai Tukutuku Vinaka ni veivakabulai sa mai vakayacora ko Jisu; me tekivu mai Jerusalem ka tara sara yani na vuravura raraba, [Cakacaka 1:8]. Ia, me ratou waraka taumada na veivakaukauwataki ni Yalo Tabu [2:11]. Dina ga ni ratou Iperiu kece na tisaipeli; ia, e dredre toka me vakamacalataki vakavinaka ni Kosipeli e baleti ira ga na mata tamata na Iperiu, se me ra okati talega kina na kai matanitu tani. Ia sa dei na veitalai me vakatetei nai Tukutuku Vinaka ki vuravura taucoko; ka sa macala ko ya ni a tarai ira talega yani na kai matanitu tani. Dina ga ni a tubu na vakatitiqa [4:1-31; 7:1-59], ia nira sa cilavi ena kaukauwa ni Yalo Tabu, era a golevi ira talega na kai matanitu tani. Sa la'ki veivakalotutaki ko Filipe ki Samaria; ia ena veitalai oqo sa dewa yani ki Iciopea, Aferika vua na Dauniyau nei Radini Iciopea [8:7-40]. Sa yaco vaka kina vei Konilio na Turaganivalu ni Roma, [10:1-48]; ko Pita ena nonai tukutuku ni a lako vei ira na kai matanitu tani [11:1-18]; kei na 15:3-15. Kei na

kena vakadeitaki ni dodonu mera rogoca ka vakabauta nai Tukutuku Vinaka ko vuravura raraba, ko ya ko ira talega era sega ni Jiu. Sa dewa nai tukutuku ki Aferika, dina ga ni a sega ni kilai vakalevu. Ea talanoataka ga ko Luke na kena golevi vakatabakidua na cakacaka ni vei vakatisaipelitaki, [se veivakalotutaki], vaka ki Esia kei Urope. Eda raica ni levu taudua na wase ni vola e tukuni Paula [yacana vaKirisi] se ko Saula, [na yacana vaka Iperiu], ni oti na cakacaka veivakurabuitaki ni nona veisau, [8:1ff kei na 9:1ff]. Sa qai kilai se ko cei ko Saula, se Paula ena nona a vola nai tukutuku ni nona veisau ko Luke. Qo na vuna era kaya kina eso na Daunivola Tabu ni naki levu ga ni vola oqo me volai kina e dua nai vakadinadina ni bula nei Paula, ka me nonai sasabai [defence], ena nona veilewai ena mata i Vilikesa, Vesito kei Akariko na Kovana [raica na 23-28], kei na veilewai talega sa waraki koya mai Roma. Ea la'ki tinia sara na nona cakacaka ko Paula ena nona a vola eso na nonai vola mai Roma, na koro turaga ea la'ki vakamatei kina ena gauna nei Niro, [dina ga ni sega ni tukuni ena Cakacaka]. Ea vakamatei ko Paula ena vuku ni nona vunautaki Jisu, kei na dei tu ni nona vakabauta ena gauna dredre ko ya. Enai lakolako oqo eda raica ni dau salavata kei Paula ko Luke, me vaka na nona vakayagataka na vosa 'keitou,' [Cakacaka 16:10-17; 20:5-15, 21:1-18; 27:1-37; 28:1-16], enai lakolako oqo ea vola kina ko Luke na veika ea yaco tiko. Sa matata ni sega ga ni tukutuku ni veigauna [history], ia sa bibi sara na cakacaka yaco ni Yalo Tabu ena nodra bula na tamata nira sa vakabauti Jisu se ciqomi Koya me nodra Turaga kai Vakabula. Ea vakayagataka ko Luke na vosa ka cavuta ko Jisu ena 1:8, '...E na soli [dou na rawata], na Yalo Tabu dou na qai dau tukuni au mai Jerusalemi, kei Jutia taucoko [2 na yavusa, Juta kei Penijamini], kei Samaria [Isireli, 10 na yavusa], ka yacova nai yalayala kei vuravura.' Na Cakacaka ni Apositolo, se Cakacaka ni Yalo Tabu sa tukuni rau ga vakalevu ko Pita [1-8,10], kei Saula, se Paula [9-28], ko ya ena nodrau dina ki nai tavi erau a kacivi kina ena kena vunautaki nai Tukutuku Vinaka i Jisu Karisito sa Tucake Tale mai na Mate.

Cakacaka 3:12-19 I. Nida wilika na levu ni talanoa me baleta na cakacaka ni Yalo Tabu, sa rawa meda kaya ni ko Vuniwai Luke ea rawa me vakatoka nai vola oqo me Cakacaka ni Yalo Tabu. Sa vakuria kina na nona kila vakavuniwai ka sa ciqoma ni tiko tale edua na kaukauwa levu ni veivakabulai, ko ya na kaukauwa ni Kalou. Nai vola vei Ceofilo [theo –kalou, philolomana], eda kila ni vakaitutu cecere ka dua na turaga lotu se dua nai vavakoso e 'lomana na Kalou.' Sa tomana kina na veika ea vakayacora ko Jisu, me vaka na Nona vei vakatavulici vei ira na tamata, na Nona mate, ia sa tucake tale mai na mate, kei na Nona kaucake ki lomalagi. Sa solia na Yalo Tabu mei solisoli ka vu ni kaukauwa mera qarava kina nai tavi vakaiapositolo. Sa tekivu na kadre ni Tukutuku Vinaka mai Jerusalemi ka dewa yani ki vuravura raraba [Cakacaka 2:1ff]. II. Cakacaka 3: 12-19: Era kurabui na tamata ena caka mana erau a vakayacora ko Pita kei Joni ena matamata ni vale ni soro ko Lagilagi. Sa macala sara ni levu vei ira era gole ki na soKalou ena Vale ni Soro era दौरािका na lokiliki oqo; ko koya talega sa kila vinaka na vanua me dabe kina ka kerekere ena yalo e namaka ni na levu nai loloma ena rawata ena gauna ni soqo vakaoqo. Sa vakayagataka ko Pita na nodra soqo mai na tamata ki na Valenisoro mera na raica na veivakabulai ea yaco oqo. Ni ra sa kidroa tikoga ena vuku ni veivakabulai sa yaco oqo, ea

vakayagataka na gauna vakaoqo ko Pita kei Joni na nonai tokani me rau vunau kina vei ira na lewe vuqa. E lima na ka bibi e lewe ni vunau oqo ka meda vakasamataka me lewe talega ni nodai vunau: 1. Sa tukuna se ko cei ko Jisu ka ra sa vakadinadinataka na veika ea rawa ni yaco me vaka era a raica; 2. A cava na vuna era vakanadakui Jisu, se sega ni ciqomi Koya kina na Jiu; 3. A cava e vakavuna, se me rui ka vakadomobula kina na nodra biligi Jisu laivi na Jiu; 4. A cava e dodonu mera cakava, ka me veisautaka na veika era a vakayacora. 5. Sa tiko vei ira na tamata na vakatulewa kei na galala mera digidigi kina: sa dolava tu na Kalou na gaunisala ki na bula, ko ya, mera vakabauta ni sa Mesaia ko Jisu, ka mera vakabauti Koya ni sa Turaga kai Vakabula. Sai vakaraitaki ga ni Loloma levu tawa yalani ni Kalou; sa ciqoma oti na tamata sa qai vakabulai, sa dodonu sara mera ciqoma talega. Sa nodra kece sara, kevaka era sa veivutunitaka na nodrai valavalaca ka lesu Vua na Kalou. III. Sa dusia vei ira na vakarorogo tiko ni rau a veivakabulai rawa, sega ena nodrau kaukauwa ga vakai rau, ia ena kaukauwa ga ni nodra Kalou na nodra qase me vaka ea mai vakaraitaka ko Jisu, na Mesaia. IV. Ko ira na Lotu taumada era a vakabibitaka na cala levu era vakayacora na Jiu, ko ya, ni ko ira ga na Jiu era a soli Jisu yani, ka sereki koya na daubutako/daulaba ko Parapa, ka me mate ga ko Jisu na tawacala. Sa dusia ga na nodra lecaika, ia mera kila ni sa vosota na Kalou na veika vakalialia era a cakava. *Me kua sara ni tiko ena noda vakasama ni ra tamata ca na Jiu, se na Iperiu, [sa yaco na veika dredre ki na matatamata oqo enai tukutuku ni veigauna me vaka eda sa kila]. Ea yaco oti eso na veivakamatei vei ira enai tukutuku ni veigauna, ka sa tu ga oqo na nodra meca levu ka ra kaya mera vakawabokotaki. Sa cala sara na vakasama ko ya: sa rawa meda na biuti keda ena nodrai tutu na Jiu ka nida okati tikoga kina, kevaka eda celava na dina, ia na dina sa kauta mai ko Jisu. Sa vunauci ira mera veivutuni ga ka tusanaka na nodra cala ka lesu Vua na Kalou, mera na qai vakabulai.* V. Ko ira na Lotu taumada [ena vosa nei Jone Oniti...'nai vavakoso lewe ni soro'] era a vakabibitaka na qaqa ni tucake tale mai na mate. Sai vakadinadina ga ena kena a tauyavutaki na Lotu kei na dina ni nodra vakabauta. Ni ra sa vakabauta na Luve ni Kalou, o Koya sa Nona qaqa, me vaka ni sa vakamalumalumutaka na mate kei nai bulubulu. VI. Era a vakabibitaka ga na kaukauwa ni Turaga ko Jisu Karisito, ka Tucake tale mai na Mate. Era a sega ni vakavuna na veivakabulai, ia na kaukauwa ga nei Jisu 'o Koya sa

tucake tale mai na mate sa ia kina na veivakabulai. Ko Pita sa vakadinadinataka na kaukauwa nei Jisu. VI. *E na Siga ni Penitiko eda na qai veitalanoataka kina na kaukauwa ni Yalo Tabu. Ogo talega na kaukauwa sa soli me noda ni da sa vakabauta na tucake tale mai na mate, sa sega ni da rawata ga vakai keda meda boletaka, se qaciqacia kina, ia sa soli me noda ga ena noda vakabauta na Turaga sa Tucake tale mai na Mate.*

B. Same 4: Nai Vakamacala ni Same: *Sa dauvakayagataka vakalevu ko Jisu na Same ena nona vunau kei na nonai vakavuvuli, baleta ga ni sai vakarau ni nodra bula, ena nodra bula vakavuvale kei na lotu mera dau lagata se cavuta na Same. E 150 na Same era a vakasoqoni vata ena dua na gauna balavu, ka ra dau vakayagataka ena nodra: vakacaucautaka na Kalou, ena nodra vakavinavinaka Vua na Kalou, ena nodra tusanaka na nodra vakabauta, ena nodra tukuna na nodra vakanuini, na nodra dui rarawataka na tamata yadua na nodrai valavalaca, kei na Nona Dina tu ga na Kalou ni lomani ira ka me me veivuke. Na uto ni Same sai koya na bibi ni nona vakararavi se vakabauta na Kalou na tamata yadua. Sa vinaka talega meda raica kina na nona tukuna vakadodonu na tamata na nona gagadre se cikecike Vua na Kalou. Na Same sa yaga ena draki ni bula kecega eda kila ka sotava na tamata... meda dauvakayagataka me yaga ki na noda bula ni vakabauta!*

II. *Ena vuku ni noda dau taleitaka na Same, ena uasivi meda raica na kenai wasewase e 5 ka muria vinaka nai vola e lima nei Mosese sa vakatokai na Penitatu [Penteteuch-pente-5 teuch- nai vola]. Na veiwasewase sa dusia vakararaba ga na veikulutaga sa vakabibitaki ena veivola e lima. Sa kenai balebale ko ya ni Same: 1. Same 1-41 ena salavata kei Nai Vakatekivu [Genesis]. Me vaka ga na veibuli ni Kalou enai akatekivu, na lutu ni tamata enai valavalaca, ka yalataki na veivueti ni Kalou. E levu na Same ogo e tukuni ni a vola ko Tevita ka sa vakaraitaka na nona vakalougatataki na tamata, nona lutu mai na liga ni Kalou, kei na nona vakabulai mai Vua na Kalou. 2. Same 42- 72, na Lako Yani [Exodus], ea vola ko Tevita me baleti Isireli, sa vakarusai ka vakavoui tale. Sa vakabulai Isireli na Kalou, ka sega ni yaga me vaqara tale edua na sala, mera rai ga Vua na Kalou, sai Koya ga na Sala mera vueti ka vakabulai kina. 3. Same 73-89 sa salavata kei na Vunau ni Soro [Leviticus], ea vola ko Esafa kei ira na nona kawa. Sa vakabibitaki kina na Vale ni Soro, na Nona lagilagi na Kalou, sa cecere ka kaukauwa. Sa na gole kina na tamata me vakabulai ka vakarokorokotaka na Yacana Tabu. 4. Same 90-106, Tiko mai na Lekutu [Numbers], era lewe levu era kainaki ni ra vola ka sa baleta na veiwekani nei Isireli kei na veimatani sa wavoliti koya kei na Nona lewa na Kalou na matanitu ko Isireli kei na veivanua kecega era sa vakarorogo ki na nona lewa. 5. Same 107-150 nai Vakarua [Deuteronomy –deut -2, nomy-law] sa kainaki ni a vola ko Tevita ka vakabibitaki kina na Kalou kei na Nona Vosa. Sa levu kina na sere ni veivakacaucautaki, veivakarokorokotaki kei na vakavinavinakataki ni Kalou. E levu na Same ogo era sa volai me lagati ena soKalou, ka sa rawa meda vakayagataka talega meda lagata Vua na Kalou, se meda vola eso nai vakarau ni soKalou me salavata kei na veiSame ogo. 6. Na Same 4 e tiko enai matai ni wasewase [1-41], qai raica na kenai vakamacala e cake.*

I. Same 4: E dua na Same nei Tevita, ka nanumi ni a volai : 1. Me ra vakasamataka tale na mecai Tevita, ena nodra a totaki Apisalome tiko ena gauna ni nona veiliutaki. 2. Na nona masu mera vueti ena gauna ni leqa ni dravuisiga [4:7], ka rairai volai ga ni oti na gauna dredre ko ya. 3. Ena vakasama ruarua e cake, sa macala ni sega ni a dabe tiko vakatui ko Tevita mai Jerusalemi, ena nona sa raica ni sa levu tu na meca, se na leqa, [mai vei Apisalome, se na dravuisiga], sa tatara ki na nona bula ka sa gadreva dina sara na veivagalalataki, se na veivakabulai. II. Ko ira era lomana na Kalou

ka qaravi Koya, ena rogoci ira na Kalou ni ra masu Vua; ia na Kalou oqo e rawa ni vaka IO se vaka SEGA, se kaya me waraka na gauna ga ni Kalou, e gauna dodonu ka na solia na veika e yaga, sega ni ka ga eda vinakata na tamata. III. Dina ga ni sokalou ena gauna nei Tevita sa cabori kina na manumanu, ia ena loma dina ni vakacaboisoro oqo e no kina nai naki dina ni sokalou, sai koya na yalo raramusumususu, bibivoro kei na vakarorogo ki na lewa ni Kalou. Sa kenai balebale ko ya na sokalou dina sai koya na noda cabora na noda bula ni talairawarawa ka vakarorogo Vua na Kalou [I Samuela 15:22-23; Iperiu 13:15-16].

C. I Joni 3:1-7: *Ko Joni ea vola na Kosipeli, e vola talega e 4 nai vola: I, II, III ni Joni kei nai Vakatakila sa vola ko Joni. Nai vola era volai enai veigauna me vaka na 85-95 AD/ACE, [raica na Joni enai Vaqa sa volai oti yani nai vakamacala ni vola]. Oqo ko Joni na tisaipeli lomani nei Jisu. Ea volavola tiko mai na yanuyanu ko Patimo, ea tiko vakavesu kina. Sa ka bibi na noda kila vakararaba nai naki ni volavola nei Joni, me vaka e laurai ena Joni 20: 31 “Sa volai oqo mo dou vakadinata ni sa Karisito ko Jisu, na Luve ni Kalou, ia mo dou rawata [solu vakailoloma vei kemudou], na bula ni dou sa vakabauta na yacana.” E rawa ga meda vakuria na i Vakatakila ena nodra vakararawataki na Lotu Vakarisito kei nai Nuinui Bula sa waraki ira ko ya, na reki kei na vakacegu ni bula vata kei na Turaga ko Jisu; na sala ga meda vosota na veika dredre, baleta ni sega ni tawa mudu, sa vakaiyalayala ga, ia na bula kei na Turaga ko Jisu sa tekivu oqo ka yaco yani ki na gauna tawamudu. Enai I Joni sa vakadeitaka ga ko Joni ni da tusanaki keda ena vuku ni nodai valavalaca sa yalodina ko koya me bokoca noda ca ka vakasavasavataki keda. Na loloma levu ga nei Jisu sa rauti keda, ea mai bula kina, ka mate, ka tucake tale mai na mate. ”Na Vosa ga [ko Jisu Karisito], ko Koya ea solia na Nona bula, ea bula mai nai vakatekivu, oqo ga nai tukutuku keitou sa vunautaka ka tukuna tiko [1:1a].*

I. Na I Joni 3:1-7, sa talei dina nida sa yaco meda sa luve ni Kalou ena vukui Karisito; nida vakasamataka ni da sa ka buli ga, ia sa lolomataka vei keda na Kalou meda sa vakabau kina meda sa luvena na Kalou ena vukui Jisu Karisito. Ni yaco meda luve ni Kalou, sai tutu cecere ka lagilagi dina ko ya. II. Ka sa talei kina nida sa vakatamani; ka sa Tamada na Kalou; sa yaco oqo ena Nona lakovi keda mai na Kalou ena bula nei Jisu. Eda sa vakaio ka ciqoma nai solisoli vakaluve ni Kalou, ka sa yaco kina me Tamada na Kalou. Oqo sai tutu dokai ka cecere sa soli wale vei keda ena vuku ni noda vakabauti Jisu. III. Nai naki taumada ni Kalou ena Nona veibuli meda ucui Koya kai tovo vata kei Koya, [Vakatekivu 1:26]. Eda sa lutu yawa sara mai na liga ni Kalou, ia nida tirovi keda ga enai iloilo ni bula nei Jisu sa na rawa meda kila na vanua eda sa yaco kina. Eda vakavinavinaka Vua na Kalou ena vukui Jisu Karisito ena Nona mai mate kei na Nona tucake tale, ka sa mai kauti keda lesu tale ki nai tutu dokai meda ucuya na Kalou. Sa yaco talega meda luvena ena vuku ni vakabauta. IV. Ni sa na lako mai ko Jisu eda na raici Koya baleta ni sa solia vei keda na yago na Kalou, ko ya na yago ni luve ni Kalou, ni

da sa na vakataki Jisu, [tikina 3]. Nida sa luvena, sa tu vei keda nai Nuinui ni na maroroi keda ko Koya meda sa savasava, [raica na Maciu 5:8]. V. Sa matata ni sega ni dua e dodonu taucoko, ena so na gauna veitalia ga nida sa tamata lotu vaKarisito, ia eda sa dau vakayacora tikoga eso nai valavalaca. Ia eda sa kila ka vakabauta na sala meda lesu tale kina, ko ya meda veivutuni, tusanaka na noda caka ca, sa vosoti keda ko Koya ka solia lesu tale vei keda na nodai tutu dokai, ko ya meda sa luve ni Kalou. *Sa vakadeitaka tikoga na Nona lomani keda na Kalou ena vukui Jisu ko Koya ka soli vei keda na bula vakaibalebale kei na bula tawa mudu.*

D. Luke 24:36b-48: [raica nai Vakamacala ena Cakacaka e cake.

Me vakuritaki ga vakalekaleka]: *Na Kosipeli nei Luke na kai Anitioki, Siria e 24 na kena wase. Nai vola e volai enai VTV, me vaka era a vola na tamata vakabauti Jisu ka da sa vakabauta ni sa Vosa talega ni Kalou. Ko Luke na vuniwai, ka sega ni a dua vei ira na tisaipeli e 12, se nai apositolo, ia ea vola nai vola e rua ogo na Kosipeli nei Luke kei na kenai kuri na nodratou Cakacaka nai Apositolo. E levu nai talanoa eratou tautauvata kina kei na vo ni Kosipeli. Ogo ga e vica nai talanoa e duidui kina ko Luke mai vei iratou na vo ni Kosipeli: 1:1-4:13: Nai matai ni 10 na yabaki nei Jisu, ko ya ni a sa bera ni papitaiso me veiqaravi kina; 4:14-9:50: Na Nona veiqaravi mai Kalili; 9:51-19:44: Nai lakolako ki Jerusalemi kei na kena vakamatailalaitaki na Nona vei vakavuvuli; 19:45-23:56: Nai otioti ni Nona gauna mai Jerusalemi ka duidui sara mai vei Marika; 24: Na Nona tucake tale kei na Nona Kaucake ki Lomalagi. E vica nai talanoa totoka se vosa vakatautauvata ogo e tikoga vei Luke: Na kai Samaria Dauloloma [10:25-37]; Nai tokani ka tukituki ena katuba ena bogilevu me kere madrai me vakani kina na nonai tokani [11:5-13]; Na vu ni lolo ka sega ni vua [13:6-9]; Na Gone a biuti tamana, se koi rau na gone cidroi [dua e biuta na vale, ka dua e tiko ga e vale], se na tama dauloloma [15:11-32]; Na manidia [liuliu ni cakacaka] dauveidabui, se lawaki ca, [16:13]; ko Lasarus kei na tamata vutuniyau, se ko 'Taivesi' [16:19-31]; Na yada daucikecike [18:1-8]; na Farisi kei na Daukumuna nai vakacavacava [18:9-15].*

Luke 24:36-48: I. Na nodratou vuravura na tisaipeli sa vuki vakatoboicu. Ena vica ga na siga sa oti eratou dabe ka vakayagataka vata na Kanavata ni Lakosivia, ko ya nai vakananumi ni veivakabulai levu ni Kalou vei ira na Nona tamata mai Ijipita. **Ena Kanavata ogo, sa solia kina ko Jisu e dua na kenai balebale vou: 'Ogo na yagoqu,' 'Ogo na noqu dra.'** Eratou sa vakadinadinataka ni a lewai e matadra nai Liuliu ni Lotu, ena matai Pailato, nai liuliu ni matanitu ko Roma e Isireli. Ia, sa raica ko Pailato ni sega ni cala vakalawa vakaRoma ko Jisu. Ena veilewai vakalotu kei na lewa vakapolitiki [political correctness], sa yaco na lewa ni lewe ni vanua me vaka ea

vakayacora ko Pailato; ka sa kenai tinitini ga na kauveilatai. Sa mate ko Jisu, ka sa bulu, ka sa tarai ira na tisaipeli nei Jisu e dua na veilecayaki levu kei na taqaya. Ia, era sa mai tukutuku na marama ni sa tadola nai bulubulu, sa yali na yago i Jisu. E ratou a rogoca talega nai talanoa ni rua na nodra i tokani erau a raici Koya, ka dovi madrai vata talega kei Koya. *Sa talei dina ogo ni rau qai kilai Jisu, sega ena wiliki ni Vosa ni Kalou, se na masumasu, ia ena dua ga nai vakarau era dau vakayacora vata kei Jisu, ko ya na kana magiti, se kana ni veilomani.* Erau a cici lesu tale me la'ki tukuna nai Tukutuku Vinaka vei iratou na vo ni tisaipeli. II. Sa dina na tucake tale mai na mate nei Jisu: Sa vakadeitaka ko Jisu na dina ni Nona tucake tale mai na mate ena nodratou raici Koya, rogoci Koya, ka tarai Koya na tisaipeli. Sa kaya tale ko Jisu vei iratou na tisaipeli me veivakadeitaki kina ni sa dina na tucake mai na mate. Na tikina 38: me kua na vakatitiqa, me kua na rere, me ratou raica na mawe ni vako, me ratou tara ka vakadinadinataka. *Tarava sa vinakata ko Jisu me dei sara na yalodratou ka sega ni ratou raica ga e dua na yalo, ia, me kau mai na kakana me kania ena matadratou me vakadinadinataka ni sai Koya dina ga sa bula ka tucake tu ena kedratou maliwa.* Sa dina na tucake tale mai na mate baleta ni sa dina sara na kauveilatai, na mate kei na tucake tale mai na mate. Sa tu ogo ena kedratou maliwa nai vakadinadina me ratou raica, rogoca, ka tara... se cava tale! Sa tukuni mai nai VT [Moses -Torah, parofita, Same, ko ya na Tanakha], ko Jisu ka tukuna nai vakadinadina ni dodonu me vakararawataki, mate, ka tucake tale mai na mate. Sa sega ni dua na ka e yaco ga vakasauri, ia sa tu ena lewa se nai tuvatuva ni Kalou ka sa tiki ni Nona cakacaka ni veivakabulai, ko ya me mai veivakatavulici, ka dusi ki na Matanitu ni Kalou, ka sa kena waqawaqa ko Koya [se liatamata kina], sa mate, ka sa tucake tale mai na mate. Nai vakadinadina sa tu kece e matadratou, na Vosa nei Jisu, na yago ni Tucake tale mai na mate, nai vakadinadina mai na Vosa ni Kalou nai VT [Tanakha], VTM. III. Sa dina na tucake tale mai na mate nei Jisu, ni sa kacivi keda meda sa kacivaka vei ira na tamata mera veivutuni, me sa bokoci na nodrai valavalaca. Sai lesilesi ni apositolo, ko ya me sa kacivaka na veivutuni, na vakabokoci ni valavalaca e vuravura taucoko. Sa talei dina ni vakadeitaki eke, ni sa 'dolava' na nodratou vakasama ko Jisu me ratou kila na veika vuni enai Vola Tabu: a. Nai balebale ni Nonai vakavuvuli; b. Na Nona mate, kei na Nona tucake tale mai na mate; c. Na vunautaki ni veivutuni kei na vakabokoci ni valavalaca; d. Na

Nona veitalai ki vuravura raraba. Me tekivu mada mai Jerusalemi, ka tete yani ki na veiyasai vuravura. IV. Ena **48-49** sa dina na tucake tale mai na mate nei Jisu, baleta ni sa solia talega na **Kaukauwa** me qaravi kina nai tavi. Ea vakaroti iratou na tisaipeli me ratou waraka mada **na Kaukauwa** ni Yalona, se na Yalo Tabu me rawa ni qaravi kina nai tavi eratou sa bolei kina. *Sa sega ni rawa me ratou cakacaka sara, ia me ratou wawa, masumasu, ka vakarautaki iratou vinaka, oti ena qai sovaraki mai na Kaukauwa me rawa ni ratou veiqaravi kina.* **Na gauna ni vakanomodi, na gauna ni wawa ena masumasu [lolo] kei na wili Vola Tabu, sa sega ni gauna e vakamaumautaki wale, ia sa gauna e yaga me vakayagataki meda vakarautaki keda kina ki nai tavi vakadauveiqaravi.** *Eda sa vakayacora tiko li? Ke sa mate na bula vakayalo, se sa rairai mate mai na bula ni vavakoso, se sa rairai me mate na Lotu, ia ogo sai vakaraitaki ga, ni sa dodonu meda yadrava ni sa gogo sara na noda vakarautaki keda, se vakaevei??*

3. Na Sala ni Vuli Vola Tabu [Bible Study Methods], na sala ni vakadewataki ni vosa [exegesis]:A. Ni soli mai na lesoni se tikina mo wilika: wilika sara, oti qai wilika nai talanoa ni bera na lesoni, tarava nai talanoa ni oti na lesoni ko ya [context]. B. Tovolea mo kila toka nai naki ni kena volai nai vola ko ya; me vakataki Joni 20:30-31.C. Wilika tale na lesoni ka toqa na vosa kei na vakasama bibi e lauti iko? Qai raica sara na kenadui balebale? D. Ko raica rawa e dua na vakasama e buwawa ka sega ni macala vinaka, raica tale ka wilika na kena vakadewa vakavavalagi, kena e rawarawa? E. Raica tale na tikina enai Vola Tabu e rawa ni vakamacalataka na vakasama ko raica tiko, me vaka ena veivola tale eso enai Vola Tabu.Vakayagataka e so na taro ena vosa: A cava [what]? Gauna cava e volai kina se cavuti kina na vosa [when]? A cava na vuna [why]? Caka/yaco/rawa vaka evei [how]? F. Raica na “a” “b” “c” lalai enai Vola Tabu vakaidusidusi ka tukuna na vanua mo wilika tale me vakamatatataka na tikina ko wilika tiko; na references se foot/end notes. Indexes enai VT Vakavavalagi. G. Dikeva na vakayagataki ni gauna [tenses]: “Au a lako!” [past], “au sa lako!” [present] kei “au na lako!” [future]? I. Raica rawa e so na vakasama vou? [Goleva na veitikina ena lesoni ni kua? Se dua ga na tikina] J. Mo nanuma tiko ni ko wilika tiko e dua nai vola ka volai ena 2000 vakacaca na yabaki sa oti, mo vakasamataka na i tuvatuva ni vanua [geography], nai tovo ni bula, [culture and traditions], na veika e yaco ena gauna ko ya [history], kei nai vakarau ni nodra volavola [literature].K.Ia sa dei tu ni ogo na vosa ni Kalou, e vosa bula [Ipiriu 4:12]. Mo masulaka ka nuitaka na Kalou ena nomu vukei ni sereki ni vosa.L. Sa kena gauna ogo mo tovolea ke ko gadreva me toso cake tikoga na nomu kila na i Vola Tabu , mo tekivu vakavolia e so nai vola ka rawa me vukei iko. Eso nai Vola Tabu sa tu vata kei na kenai vakamacala [Commentary] se Dictionary of the Bible kei na nomu Dauwilika wasoma na Taro enai vola ni Sere vakaviti sa no kina na yavu ni noda vakabauta kei na cioloji ni lotu. M.Na kena i otioi mo qai taroga na taro: A cava e da vulica rawa mai nai talanoa ogo? Se A cava na kenai balebale vei au/kena yaga vei au ena noqu i tutu vakatamata, vakalotu vakarisito, etc, se cava na kenai balebale /yaga ki nai vavakoso? N.Kua ni rawai sara ena muria nai kalawa e soli yani enai vola baleta ni na tubu mai eso na vakasama e vakavotuya na Yalo Tabu, me golevi sara.

VEIKAUWAITAKI: A cava meda cakava me sureti kina ko ira era sega ni lewe ni lotu? E dua e da nanuma meda sikovi koya? A cava tale e rawa ni vakayacori?

Jovili kei Lisa Meo